

Politik Bilim

'Abesle iştigal' mi?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

MİT Müsteşarı'nın geçen hafta aktardığım şu sözleri dikkatinizi çekmiştir: "*Bulduğumuz dönem, gelecekte birçok ulus devlet ve milletin ... tarih maratonunu kaybettiği süreci anlatacaktır. Bu devletler sâdece gelişmemekle ve dünya yönetiminde söz sahibi olanlar arasına dâhil olmamakla kalmayacak, aynı zamanda birçoğu günümüz **teknolojik devriminin ve küresel ekonominin rekabetine dayanamayıp ulusal egemenliklerini büyük ölçüde yitireceklerdir.***" Türkiye Bilimler Akademisi'nin 29 Mart 2004'te İstanbul'da gerçekleştirdiği "**Geçmişten Geleceğe Türk Bilim ve Teknoloji Politikaları**" konulu toplantıda, Sayın Süleyman Demirel de, benzer bir uyarıda bulunmuştu:

*"Türkiye'nin kalkınmasında bilimi ve teknolojiyi hâkim kılabilecek yollar bulmak lâzım. Bilim ve teknolojiyi hâkim kılmaktan maksat, evvelâ bu bilim ve teknolojiyi üretmektir. Efendim, 'bilim ve teknolojiyi ithâl ederiz.' Ederiz. Yalnız, iş ithâl edilmesiyle bitmez. Çünkü, biz onu öğrenip uygulamaya koyuncaya kadar, yeni bilim ve teknoloji ürünleri geliyor ortaya; yetişemezsiniz. Ayrıca, dünyada 200 memleket var. Bu 200 memlekette 189'u aslında Birleşmiş Milletler'e kayıtlı; ama, önümüzdeki zaman içerisinde bu sayı 200'ü bulacaktır. 200 ülkeden 15-20 tanesi teknoloji üreten ve üretebilecek olan ülkelerdir. Gerisi teknoloji alma durumundadır. **Teknoloji alan ülkeler, teknoloji kolonileridir; yâni teknoloji üretip satan ülkelerin kolonisidir, müstemlekesidir.** Öyleyse benim ülkem bu duruma düşmemeli."*

Bu sözleri, 'devletin kritik görev noktalarında bulunan ya da Cumhurbaşkanlığı makamına kadar yükselmiş insanların her söylediği doğrudur', diye aktarmıyorum. Hâttâ, Sayın Demirel için, "mâdem bunu bu kadar iyi biliyordu, gereğini kendisi niçin zamanında yapmadı" da diyebilirsiniz. Burada önemli olan şu: Gerçekten de, bilim ve teknoloji üretimi açısından ülkelerin durumları karşılaştırıldığında, geleceğin Türkiye için pek de parlak olmadığı açıkça görülüyor ve bu iki insan bunu söylüyor. Ama, çoğunluğu mevcut siyasî-iktisadî sistemden yana olan toplumumuz, bu sistemin ürettiği değer yargılarına aykırı düşmeyen kendi siyasî önderlerine ya da karşılaşılabilecek tehlikelerden devletini zamanında haberdar etsin diye göreve getirilmiş insanlarına bile bu konuda kulak asmıyor.

Evet, bugünkü hükûmet ARGE ve inovasyon desteği için, önceliklere göre daha çok para ayırıyor. Ama, gelecek için stratejik bir hedefimiz, o hedefe ulaşmak için yol haritamız yoksa; destek adı altında ne kadar para harcarsak harçalalım, varabileceğimiz bir nokta olmayacaktır. Para gerek şarttır ama yeter şart değil. Bu işi ciddiye alan her ülke bunun için zâten büyük paralar ayırıyor; ama, ondan önce başka bir şey daha yapıyor. 9 Şubat'taki yazımda, Alman Federal Hükûmet'inin, gelecek vaat eden teknolojiler için 2006-2009 dönemini kapsamak üzere 15 milyar Avro ayırdığına değinmiştim. Büyük para; ama, sâdece bundan ibaret değil. Almanya'nın stratejik hedefleri belli; harcamalarını nereye odaklayacağını biliyor.

Belki, ayırdığı paranın büyüklüğü ve stratejik hedefleri açısından Almanya ile kendimizi karşılaştırmamızın doğru olmadığını düşünebilirsiniz. O zaman, 4 milyon nüfuslu bir ülkeye, İrlanda'ya bakalım. İrlanda, özel sektörün ARGE için kamudan daha çok para harcadığı bir ülke. Özel sektörün 2001'deki harcaması 917 milyon Avro imiş; hedef, bu harcamanın 2010'da 2,5 milyar Avro'ya çıkarılması. Bu hedefin tutmasına destek olacak biçimde, yükseköğretim ve kamu kurumları da, 2001'de 422 milyon olan ARGE harcamalarını 2010'da

1,1 milyar Avro'ya çıkaracak. Tabii ki, İrlanda da bu harcamalarla neyi hedeflediğini biliyor ve **ulusal bir stratejiye sahip**.

Biz niye sahip değiliz? Diğerlerinin, özellikle de '**küreselleşme**' ideolojisini üretenlerin niçin '**ulusal**' stratejileri var? Yoksa, dinsel bağnazlıkla şoven milliyetçiliğin birbirlerinin karanlığını dokudukları bir ülkede **ulusal strateji** meselesiyle uğraşmak gerçekten abesle iştigal mi?

CBT. 23 Şubat 2007